Tanácskozott a KNEB

A testnevelés és a tömegsport helyzetéről 1974-ben tartott népi ellenőri vizsgálat óta számos új sportlétesítménnyel gyarapadott az ország, s nőtt a rendszeresen testedzők száma — állapították meg a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság pénteki ülésén.

A testület megvitatta és jóváhhagyta az iskolai, a munkahelyi, az egyesületi és a lakóterületi sportolás helyzetét elemző utóvizsgálat összefoglaló jelentését. A szakszervezetekkel, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetséggel és a Hazafias Népfronttal közösen végzett ellenőrzés megállapításai arra figyelmeztetnek: egyetlen korosztálynál sem vált még általánossá a rendszeres testmozgás. Továbbra is keresni kell annak módját: hogyan lehetne iskolán belül és kívül növelni az ifjúság mozgáskészségét, -igényét, s ezen a téren az eddiginél jobb propagandával kell felébreszteni a felnőttek, a szülők felelősségttudatát. Fontos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a versenysport, a rendszeres testedzés, az iskolai és a tömegsport együttesen fejlődjék — fogalmazódott meg a testület ülésén.

A KNEB jóváhagyta azoknak a vizsgálatoknak a menetrendjét, amelyekkel ellenőrzik: hogyan halad az energiagazdálkodási program végrehajtása, valamint a cementfelhasználás takarékossági feladatainak megoldása.

Felmentések, kinevezések

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa felmentette tisztségéből Korcsog András művelődési minisztériumi államtitkárt, akit a Minisztertanács szeptember 1-i hatállyal kinevezett a Tudománypolitikai Bizottság titkárává.

Ezzel egyidejűleg a kormány felmentette tisztségéből Drecin József művelődési miniszterhelyettest, akit az Elnöki Tanács ugyancsak szeptember 1-i hatállyal művelődési minisztériumi államtitkárrá nevezett ki.

Adottságok és törekvések

Nem újdonság, hogy igaz megállapításokat frázissá koptatunk. Jó két évtizeddel ezelőtt, az általános iskolai osztályfőnök órái kezdetekor József Attila verssorait mondatta kórusban a gyerekekkel: „Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes." A tanév végére aligha figyelt bármelyik gyerek is az idézet értelmére. Azóta is olvashatjuk, hallhatjuk, olykor torz változatban is e szavakat, közhelyfordulattá váltak. Egy időben unosuntalan az alkotás öröme szerepelt a munkáról szóló írásokban, beszélgetésekben. Ezt vélte fölfedezni tevékenységében szakmunkás és orvos, mondhatni bármely foglalkozás művelője. Manapság a leggyakoribb fordulat: „megtalálom a számításomat".

Jellemző, hogy mikor, mi válik divatos szóhasználattá. Annyi azonban bizonyos, hogy az efféle állítások egyszerűsítenek. Mindegyikben van igazság, de nem a teljes igazság. Hiszen valóban pontosan és szépen érdemes dolgozni. Az is tagadhatatlan, hogy választott szakmájában kiki szeretné meglelni az alkotás örömét. Ráadásul, meglehetősen szubjektív annak megítélése, hogy mi az alkotó tevékenység. És abban sincs semmi kivetnivaló, ha bárki azt tartja lényegesnek, hogy megtalálja a számítását. Magyarán, hogy munkáját anyagilag és erkölcsileg elismerjék.

Nincs tehát semmi csodálatos abban, hogy hol ez, hol az a kifejezés ismétlődik, legfeljebb megunjuk vagy rájövünk, hogy immár elvesztette tartalmát, jelentését. A baj akkor kezdődik, ha a panelszöveg eltakarja az összetettebb valóságot, ha elfeledtet lényegi összefüggéseket, ha kiszorít gondolkodásunkból fontos ismérveket. Nevezetesen: manapság a munkaerkölcsre hivatkozni fölös prédikációnak tetszik. Mintha az anyagi érdekeltség — ami nem mellékesen korántsem valósult meg még tökéletesen — mindenre megoldást kínálna. Ösztönző hatását dőreség volna tagadni, de valóban szükségtelenné teszi a munkával kapcsolatos erkölcsi normákat? Aligha. Avagy, elavult volna a hivatástudat? Nincs rá szükség, mert a teljesítmény önmagáért beszél? No és a teljesítményben, a jó néhány pályán egzakt módon nem is mérhető teljesítményben, nem rejlik benne?

Mi kell a jó teljesítményhez? Megfelelő képzettség, az adott szakma kellő ismerete, szorgalom, a tehetség kibontakoztatásához szükséges feltételek, körülmények. Utóbbiak kevéssé függnek az egyén szándékától, bár többnyire alakíthat rajtuk. A tehetség, a szorgalom viszont személyekhez kötődik. Mondhatni, hogy vagy van valakinek, vagy nincs. Ami persze — bármilyen jól hangzik is — nem egészen igaz. Velünk született adottságaink nem nyújtanak garanciát arra, hogy erőfeszítések nélkül, pályánk végeztéig „megéljünk" belőlük. Részben azért, mert a világ fejlődik, az ismeretanyag folytonosan bővül. Azaz mai tudásunk a jövőben kevésnek bizonyul. Másrészt pedig mindenkor nagy a csábítás az elégedettségre. Arra a magatartásra, hogy ne adjunk ki többet magunkból, mint amennyit muszáj. A napi feladatomat megoldottam, a kötelezettségemnek eleget tettem, ellenértékét megkaptam, ki kívánhat ennél többet...

Éppenséggel a hivatástudat óvhat meg az elkényelmesedéstől. Pontosabban: a hivatástudat nem engedi — legalábbis addig nem, míg képességeink határáig nem értünk — az elégedettséget. Mert arra ösztönöz, hogy korábbi eredményeinket fölülmúljuk. Való igaz, hogy az ilyesfajta törekvés nemegyszer konfliktusokhoz vezet. Aki újat, többet akar, nyilván szembekerül azokkal, akik az átlagost éppen megfelelőnek, s nem megváltozásra érettnek tartják. Presztízsféltésből, kényelmességből — számos okát tudjuk. Ám az is igaz, hogy napjaink jellemző sajátossága a megújulás szükségszerűségének a felismerése. Lehet-e megújulni anélkül, hogy ne volnánk felkészülve az eddigitől eltérő megoldásokra? A megújulás szándéka a hozzá szükséges szakmai ismeretek nélkül puszta óhaj marad. Hangzatos szólamokkal bárki előállhat, cselekedni csak az képes, aki az eszközöket birtokolja. Hosszú távon az előbbrelépésre sarkalló hivatástudat nélkül veszteség éri az egyént. Lemarad társaitól, rosszabb esetben kívülreked választott pályáján bár ez nyilván szélsőséges eset. Az egyéni veszteségek összessége azonban társadalmi veszteséggé is válik. A fejlődés gátjává.

Maros Dénes

Paprikafüzér

Helyzetkép szedés előtt

Az aszály különböző mértékben károsította a mezőgazdasági nagyüzemek paprikaültetvényeit. Vannak termelőszövetkezetek, amelyek a termést egy átlagos év hozamának a felére becsülik. A tiszántúli részen jobb a helyzet. Innen néhány gazdaság a szerződésben vállalt mennyiségen felül tud szállítani. A szárazság befolyásolta a minőséget is. A vízhiány miatt a paprikacső nagysága kisebb a szokásosnál, a feldolgozás szempontjából kevésbé értékes csuma részaránya megnőtt a paprikahéj rovására.

A gazdasági társaság

Az idei időjárás tovább gyarapította az 1982 novemberében alapított *szegedi fűszerpaprika gazdasági társaság* tennivalóit. Az egyesülésnek *ma már huszonhét tagja van,* huszonhat mezőgazdasági nagyüzem és a Paprikafeldolgozó Vállalat. A huszonöt termelőszövetkezet és az egy állami gazdaság 38 ezer tonna terményre kötött szerződést. Ebből — a felmérések szerint — mintegy 32 ezer tonna termett meg. A társaság valamennyi tagjának és az egész népgazdaságnak érdeke, hogy a betakarítható piros fűszert teljes tömegében és megfelelő időben feldolgozzák. Ezért *fontos a jól ütemezett szedés és felvásárlás.*

Az elmúlt években sok vita folyt a minőségi átvételnél. Az idén a Magyar Szabványügyi Hivatal *új paprikaszabványt* bocsátott ki. A most kezdődő szezonban már ennek alapján történik a felvásárlás.

A minőségi követelmények egységesebb alkalmazása érdekében az átvevők részére eligazító értekezletet tartottak, amelyre meghívták a termelők képviselőit is.

A festéktartalom megállapítására új, korszerű műszert szereztek be. Sajnos, a készülékből csak egy db áll rendelkezésre, így nincs lehetőség az alkalmazására valamennyi szállítmány beérkezésénél. A nyers paprikánál csak a vitás esetek eldöntésére használják majd, de az utóérlelt terményekből mindig megvizsgálják a mintát.

A társaságon belül úgynevezett mikrokörzeteket hoztak létre. A szárítás egy részét a körzetek középpontjában levő téeszekben végzik. Így Szegeden kívül még négy helyen szárad a paprika. A terméshozamok eltérése miatt várhatóan más-más időpontban fejeződne be a munka a szárítókban. Ezt nyersanyag-átszállításokkal igyekeznek megelőzni, így mind az öt szárító addig fog dolgozni, míg a társaság területén nyersáru lesz.

A legutóbbi igazgatótanácsi ülésen hangsúlyozták, hogy az érésgyorsító alkalmazása rontja a minőséget, ezért használatát mellőzzék a termelők.

Az értékesítés

A fűszerpaprika felvásárlási ára 10 százalékkal alacsonyabb a tavalyinál. Később a minőségtől és az őrlemény értékesítési lehetőségeitől függően a termelők az alapár 10 százalékát kaphatják meg felvásárlási árkiegészítésként.

A hónap elején a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat, a Kalocsa környéki Agráripari Egyesülés és a Monimpex külkereskedelmi társasági szerződést kötött. Ez a céltársaság legfőbb feladatául a magyar fűszerpaprika gazdaságos értékesítését tűzte ki, közösen határozzák meg az exportra kerülő fűszerpaprika-őrlemény menynyiségét, minőségét és szállítási feltételeit. Az eredmény 85 százalékán a kalocsai és a szegedi társ az általuk exportált áru bevételeinek arányában osztozik, a fennmaradó rész pedig a külkereskedelmi vállalatnak jut.

Jelenleg a világpiacon keresett cikk a paprika. Ebben az évben a kilátások szerint, a tervezettnél nagyobb mennyiséget és némileg magasabb áron sikerül eladni. A külföldre kivitt paprika 80 százaléka kerül konvertibilis elszámolású piacra. *A társaság célja, hogy a magyar paprika évi exportbevétele az eljövendő időszakban tartósan 10 millió dollár körül legyen.*

Ma a külföldi boltokban magyar paprikát árusítanak, nem különböztetik meg a két tájkörzet termékét. A vevők részéről van igény az elkülönítésre. Így elképzelhető, hogy a kalocsai és a szegedi vállalat között az együttműködés mellett, majd egészséges vetélkedés is kialakul.

Tervek és lehetőségek

A Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat a közeljövőben köt *kutatásfejlesztési szerződést* azokkal az intézményekkel, intézetekkel, amelyek a nemesítésben, a termesztési és feldolgozási technológia fejlesztésében eddig is partnerei voltak. *A cél: a korszerűbb eljárások gyors elterjesztése.* Szeretnék elérni, hogy már a szerződés megkötése utáni második évben mérhető hasznot hozzon az új fajták és módszerek bevezetése.

Bőle István

Életünk — számokban

A Statisztikai Kiadó Vállalat gondozásában *megjelent a Statisztikai évkönyv legújabb kötete,* amely az 1982-es adatokat tartalmazza. A KSH szerkesztésében készült kiadvány célja a szakemberek és a közvélemény tájékoztatása a hazánk életére legjellemzőbb mutatószámokról és azok változásáról. Az évkönyv képet ad a népesség számáról és összetételéről, a népmozgalom és a foglalkoztatottság alakulásáról, gazdasági eredményeinkről, s a számok tükrözik valamennyi népgazdasági ágazat tevékenységét. Külön fejezetek foglalkoznak a lakosság életkörülményeivel, a jövedelmek és a fogyasztás alakulásán túl a szociális ellátottsággal, az egészségügyi szolgáltatásokkal, a lakáshelyzettel. A kötet a környezetvédelemről, az oktatásról, a tudományos kutatásról, a közművelődésről és a sportról, valamint az igazságszolgáltatásról, a balesetek alakulásáról és időjárásunkról is érdekes adatokat közöl.

A statisztika szerint *az ország lakóinak száma tavaly január elsején 10 millió 711 ezer volt.* Budapest és a vidéki városok lakossága növekedett a megelőző évhez képest, a községeké azonban csökkent. Valamelyest mérséklődött a házasságkötések száma, növekedett viszont a házasulandók átlagos életkora, mind a férfiaknál, mind a nőknél. *A válási statisztika tovább emelkedett,* s a legtöbb házasság ott bomlott fel, ahol mind a férj, mind a feleség 25—29 éves. *A férfiaknál és a nőknél egyaránt növekedett a születéskor várható élettartam,* az 1982-ben született fiúk életesélye 66,2, a lányoké 73,7 év.

Az ország lakásállományáról ez év eleji adatokat közöl a statisztika. Eszerint *3 millió 725 ezer lakás van az országban,* 25,6 százalékuk egy-, 48,9 százalékuk kettő-, 25,5 százalékuk pedig három- és ennél több szobás. A felmérés szerint száz munkásháztartásban 96 hűtőgép, 98 mosógép, 86 centrifuga, 86 porszívó, 128 kerékpár, 156 rádió, 111 televízió és 33 személygépkocsi található. Az adatok nem sokkal térnek el a falusi családokban, a kettős jövedelmű háztartásokban, illetve a szellemi foglalkozású családokban sem. Ez utóbbiaknál magasabb a személygépkocsik, illetve a híradástechnikai eszközök száma.

Az egészségügyi ellátás javulását mutatja, hogy *mind Budapesten, mind vidéken növekedett a tízezer lakosra jutó orvosok száma,* bár az egészségügyi intézmények, mintegy 30 ezer orvosi állásának 5,5 százaléka még mindig betöltetlen.

A kórházi ágyak száma megközelíti a százezret, egy év alatt több mint kétezerrel növekedett. A heveny fertőző megbetegedések közül a járványos gyermekbénulás és a diftéria tavaly már egyetlen áldozatot sem szedett, az előző évben ugyanis mindkét betegséget egy-egy gyermek még megkapta. Jelentősen csökkent a hastifusz, a fertőző májgyulladás, a kanyaró, valamelyest az agyhártya-gyulladás száma. Ugyanakkor tavaly a megelőző évinél többen kaptak szalmonellózist és vérhast, ami a hathatós megelőzésre is felhívja a figyelmet.

Az országos közúthálózat az elmúlt évben nem növekedett számottevően, a minőségi változást mutatja azonban, hogy *csökkent a másodrendű, viszont növekedett az elsőrendű főutak száma,* s ezen belül 22 kilométerrel hosszabb lett az autópálya-hálózat. *A gépjárműállomány megközelíti a 2 milliót,* s az előző évhez képest valamennyi járműtípus száma emelkedett, a 125 köbcentiméternél kisebb motorok kivételével. A posta a múlt évben több mint 701 millió belföldön feladott levelet továbbított, ami valamivel meghaladta a megelőző évit. Kevesebben adtak fel viszont ajánlott küldeményt, expresz levelet, légipostai levelet, csomagot és táviratot, mint egy évvel korábban. Ugyancsak *több volt az előző évinél a továbbított hírlapok száma, meghaladta az 1,3 milliárdot.* A távbeszélő-állomások száma több mint 42 ezerrel növekedett, meghaladta az 1 millió 338 ezret.

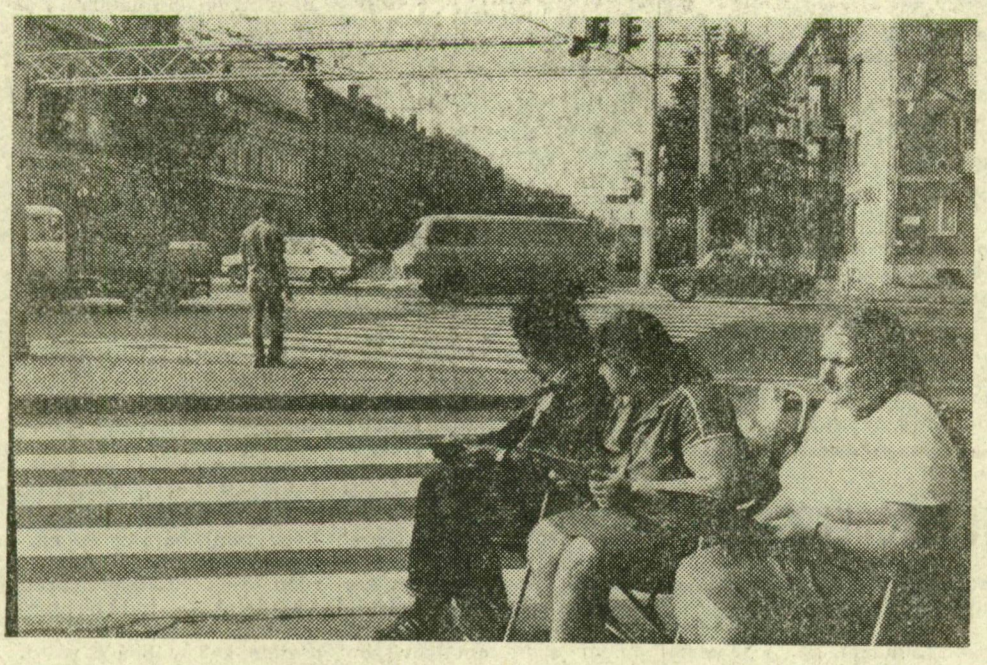

Akik tegnap járművel haladtak a Nagykörúton, észrevehették: számlálóbiztosok figyelik a forgalmat, s jegyzik, hány autó, motor halad át a kereszteződéseken. A közúti forgalomszámlálásnak mindig oka van. Most az, hogy a belvárosi híd felújítása után a városi úthálózat terhelése megváltozott. Hogy milyen mértékben módosult a Nagykörút forgalma a hídzár előtti, alatti állapothoz képest, azt pontos adatok alapján lehet csak megállapítani. A forgalomszámlálási tapasztalatoktól függ, hogy a nagykörúti lámparendszer eredeti programját kell-e változtatni, s ha igen, milyen változtatások szükségesek a zöld hullám pontos beállításához.